

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2161
Toplantı Tarihi/Sayısı : 11.6.2024/47
Karar Numarası : 2024/528
Başvuran : M. C.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; muhatap Kuruma Kürtçe kitapların kabul edilmediği, dahil olduğu suç grubundaki mahpuslarla aynı bölümde kalma talebinin reddedildiği, odasının yeterince güneş ışığı almaması nedeniyle kas ve deri hastalıkları yaşadığı ve daha fazla güneş ışığı alan katlardaki odalarda dönüşümlü olarak kalma yahut havalandırmaya çıkma talebinin kabul edilmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

- a. Muhatap Kuruma Kürtçe kitapların kabul edilmediğini,
- b. Dâhil olduğu suç grubundaki mahpuslarla aynı bölümde kalma talebinin kabul edilmediğini,
- c. Odasının muhatap Kurum binasının orta katında bulunduğunu ve orta katta bulunan odaların gün içerisinde yeterince güneş ışığı almadığını, bu nedenle kas ve deri hastalıkları yaşadığını,
- ç. Üst kattaki odaların daha çok güneş ışığı alması nedeniyle muhatap Kurum İdaresinden odalarda dönüşümlü kalma talebinde bulunduğunu ancak olumlu cevap alamadığını, bunun üzerine güneş ışığı alan katlarda havalandırmaya çıkma talebinde bulunduğunu ancak talebinin yine kabul edilmediğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte özetle;

- a. Mahpusların odalarına yerleştirilmesi ve odalarının değiştirilmesi kararlarının 29/12/2020 tarihli ve 31349 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik’te belirlenen kriterler doğrultusunda suç türleri ve infaz ettikleri cezalar göz önüne alınarak verildiği,

b. Kurumdaki odaların hepsinin birbiriyle aynı olacak şekilde dizayn edildiği, başvuranın odasının bulunduğu 2’nci katın diğer katlara nazaran gün içerisine daha çok güneş ışığı aldığı, İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla mahpusların kaldıkları odaların belli periyotlarla değiştirildiği, yeterli miktarda güneş ışığı alamayan odalarda bulunan mahpusların havalandırmaya ve spor faaliyetine öğle saatlerinde çıkartıldığı,

c. Başvuranın kas ve deri hastalığı yaşadığına ilişkin bir hekim raporunun bulunmadığı,

ç. Kitapların Kuruma kabulünün 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “*Sürelili veya Süresiz Yayınlardan Yararlanma Hakkı*” başlıklı 62’nci maddesinde

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

öngörülen hükümler çerçevesinde yapıldığı, yabancı dildeki kitapların içeriğinin disiplini, düzeni veya güvenliği bozan ya da tehlikeye düşürecek nitelikte olmadığı anlaşıldıktan sonra mahpuslara verilebildiği, bunun için varsa Kurumda ilgili dili bilen yetkin personel tarafından tercüme işleminin yapıldığı aksi halde ücreti ilgili mahpus tarafından karşılanmak üzere tercüme ettirilmesinin sağlandığı, ardından kitap içeriğinin sakıncalı olup olmadığına karar verildiği,

d. 5275 sayılı Kanun'un "*Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları*" başlıklı 9'uncu maddesinde cezaları yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarında çektirecek suçların sayıldığı, başvuranın anılan maddede sayılan "*Devletin Güvenliğine Karşı Suçlardan*" cezalandırıldığı, bulunduğu bölümdeki mahpusların da aynı suç türü nedeniyle mahkûmiyet hükmü aldığı, bu nedenle farklı suç gruplarının bir arada tutulmadığı belirtilmiştir.

4. Başvuran tarafından Kurumumuza yasal süre içerisinde yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı*" başlıklı 17'nci maddesi; "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*" hükmünü haizdir.

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun Görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

7. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar Türleri*" başlıklı 65'inci maddesi "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*" hükmünü haizdir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiaları ve talepleri ile muhatap Kurumun yanıtları, konuya ilişkin mevzuat hükümleriyle birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

Başvuranın Muhatap Kuruma Kürtçe Kitapların Kabul Edilmediği İddiasına İlişkin Olarak;

11. 5275 sayılı Kanun'un "Sürelili veya Süresiz Yayınlarından Yararlanma Hakkı" başlıklı 62'nci maddesi "*(1) Hükümlü, mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla süreli ve süresiz yayınlardan bedelini ödeyerek yararlanma hakkına sahiptir. (2) Resmî kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile mahkemelerce yasaklanmamış olması koşuluyla Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkartılan gazete, kitap ve basılı yayınlar, hükümlülere ücretsiz olarak ve serbestçe verilir. Eğitim ve öğretimine devam eden hükümlülerin ders kitapları denetime tâbi tutulamaz. (3) Kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan hiçbir yayın hükümlüye verilmez. (4) Basın İlân Kurumu aracılığıyla resmî ilan ve reklam yayınlama hakkı bulunmayan gazeteler, ceza infaz kurumuna kabul edilmez. Ancak ilan ve reklamın geçici süreyle kesilmesi hâli, bu hükmün dışındadır. Yabancı dilde yayımlanmış gazete ve dergilerin ceza infaz kurumuna kabul edilmesinde Adalet Bakanlığı yetkilidir.*" hükmünü amir olup mahpusların, bedelini ödemeleri koşuluyla mahkemeler tarafından yasaklanmayan ve kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozmayan yayınlardan yararlanma hakkına sahip olduğunu öngörmekte ve yabancı dildeki yayınların ceza infaz kurumlarına kabulü konusunda Adalet Bakanlığını yetkili kılmaktadır.

12. Anayasa Mahkemesi (AYM) ise benzer konulu bir kararında "*Ücretleri tutuklu ve hükümlüler tarafından ödenmek ve kurum tarafından temin edilmek suretiyle istenen süreli yayınların öncelikle kuruma getirilmesi için gerekli işlemler yapılır. Dergiler kuruma geldiğinde ise kamu otoritelerinin Anayasa Mahkemesi içtihadında kabul edilen ilke ve kriterler ışığında 5275 sayılı Kanun'un 3. ve 62. maddeleri uyarınca bir denetim yapması beklenir.*" (AYM, A.K. ve Semi Can, B. No: 2018/30532, 14/9/2022, para. 27) şeklinde değerlendirme yaparak yayınların ceza infaz kurumuna kabulü için bedelin mahpuslar tarafından ödenmesi ve yayınların denetime tabi tutulması hususlarının üzerinde durmuştur.

13. Başvuran Kürtçe kitapların muhatap Kuruma kabul edilmediğini iddia etmiştir. Muhatap Kurumdan alınan cevabi yazıda; yabancı dilde yazılmış olan yayınların tümünde aynı incelemelerin yapıldığı, öncelikle yayının mahkemeler tarafından yasaklanıp yasaklanmadığına bakıldığı, yasaklı olmaması halinde ilgili mevzuat hükmü çerçevesinde içerik ve güvenlik yönünden sakıncalı olup olmadığının incelendiği ifade edilmiştir. Yayının yabancı dilde olması nedeniyle içerik incelemesinin yapılabilmesi adına varsa muhatap Kurumda görevli yetkin personel tarafından çeviri işleminin gerçekleştirildiği, aksi halde bedeli ilgili mahpus tarafından karşılanmak üzere muhatap Kurum dışından yetkili kimselere tercüme ettirildiği belirtilmiştir.

14. Keza AYM, yukarıda anılan kararında yayın bedelinin mahpuslar tarafından karşılanması koşuluna ilişkin olarak "*Anayasa Mahkemesi yabancı dilde yayımlanmış gazete ve dergilerin kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozan ya da tehlikeye düşüren, hükümlülerin iyileştirilmesi amacına ulaşmayı zorlaştıran yahut müstehcen haber, yazı, fotoğraf ve yorumları kapsayan yayınlar olup olmadığının belirlenmesinin, bu yayınların incelenmesini gerektirdiğinin ve bunun da teknik ve uzmanlık gerektiren bir iş olduğunun da farkındadır (...)* Özellikle dergilerin yabancı dil bilen bir uzman tarafından denetlenmesinin gerekli olması nedeniyle kurum dışından bulunacak bir bilirkişiden destek alınması imkânının var olup olmadığı hususunda herhangi bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmıştır. Pek tabiidir ki Anayasa Mahkemesi, bir bilirkişi yardımından yararlanılması nedeniyle herhangi bir maddi külfet doğması durumunda bunun idarece karşılanması yerine yayınların ücretinin talep eden kişiden alınması gerektiğinin de bilincindedir." (AYM, A.K. ve Semi Can, para. 29-30) açıklamasına yer vermektedir.

15. Anlaşıldığı üzere mahpusların süreli veya süresiz yayınlardan yararlanma yöntemlerinden biri, kanunun

açık hükmünün de emrettiği gibi bedelinin mahpuslarca karşılanması koşuluyla yayınların ceza infaz kurumuna kabul edilmesidir. Somut olayda başvuranın talebinin bahis konusu yöntem kapsamında olduğu açıktır. Dolayısıyla başvuruya konu yayının muhatap Kuruma kabul edilebilmesi için tercüme bedelinin başvuran tarafından karşılanması koşulunun gerçekleşmesi ve yayının içerik denetimine tabi tutulması gerektiği anlaşılmış, muhatap Kurumun iş ve işlemlerinin keyfiyet içermediği değerlendirilmiştir.

16. Açıklanan nedenlerle muhatap Kurumun işlemlerinin kanunun emredici hükümlerinden kaynaklandığı, başvuranın yayının tercüme bedelini karşılaması gerektiği ve yabancı dildeki tüm yayınlara aynı işlemin uygulandığı anlaşıldığından mezkûr iddia kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Başvuranın Dâhil Olduğu Suç Grubundaki Mahpuslarla Aynı Bölümde Kalma Talebinin Kabul Edilmediği İddiasına İlişkin Olarak;

17. Başvuran diğer terör örgütü suçlarının aynı bölümde tutulmasına karşılık, kendisinin de dâhil olduğu terör örgütü suçlarının farklı bölümlerde bulundurulduğunu, buna ilişkin muhatap Kurum İdaresinden dâhil olduğu terör örgütü suçları ile aynı bölümde kalmayı talep ettiğini ancak talebinin kabul edilmediğini iddia etmektedir.

18. Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in "İdare ve Gözlem Kurulunun Görevleri" başlıklı 14'üncü maddesi "(1) İdare ve gözlem kurulu; mevzuatta verilen diğer görevlerinin yanında hükümlünün kademeli olarak toplumla bütünleştirilmesi ile ilgili aşağıda sayılan görevleri yapar: a) Hükümlüleri sınıflandırır. b) Hükümlüleri gruplandırır. (...)" şeklinde düzenlenmiştir.

19. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Kuruma Yerleştirme" başlıklı 57'nci maddesinin birinci fıkrası ise "(1) Hükümlülerin kuruma yerleştirilmesi, 5275 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinde belirtilen gruplandırmalara uygun olarak yapılır." hükmü ile 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlülerin Gruplandırılması" başlıklı 24'üncü maddesinin "(1) Hükümlüler; a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler, b) Aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler, c) Tehlike hâli taşıyanlar, d) Terör suçluları, e) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular, gibi gruplara ayrılırlar. (2) Hükümlüler ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılırlar." hükmüne atf yapmaktadır.

20. Muhatap Kurum tarafından gönderilen cevabi yazıda; İdare ve Gözlem Kurulu tarafından mahpusların suç türleri ve infaz ettikleri cezaları dikkate alınarak oda yerleştirmesinin yapıldığı, başvuranın 5275 sayılı Kanun'un "Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumları" başlıklı 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendinde sayılan "d) Devletin güvenliğine karşı suçlardan (madde 302, 303, 304, 307, 308)" cezalandırıldığı ve odasının bulunduğu bölümdeki diğer mahpusların da aynı suç türü kapsamında hükümlü olduğu ifade edilmiştir. Bu doğrultuda muhatap Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından mahpusların odalarına yerleştirilmesi kararlarının anılan mevzuatta belirtilen "Hükümlüler ayrıca (...) hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılırlar." hükmü kapsamında alındığı anlaşılmıştır.

21. Açıklanan nedenlerle, muhatap Kurum tarafından gerçekleştirilen işlemin mevzuata uygun olduğu ve başvuranın mezkûr iddiası kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği anlaşılmıştır.

Başvuranın Odasının Yeterince Güneş Işığı Almaması Nedeniyle Kas ve Deri Hastalıkları Yaşadığı İddiasına İlişkin Olarak;

22. Başvuran; odasının gün içerisinde yeterince güneş ışığı almadığını, bu nedenle kas ve deri hastalıkları

yaşadığını, hâlihazırda odasının bulunduğu kata nazaran daha fazla güneş ışığı alan üst kattaki odalarda dönüşümlü olarak kalma veya havalandırmaya çıkma taleplerinin muhatap Kurum İdaresi tarafından kabul edilmediğini iddia etmiştir.

23. Muhatap Kurum tarafından gönderilen cevabi yazıda mahpusların, İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile suç türleri ve hükümlülük süreleri değerlendirilerek odalarına yerleştirildiği ve yine belli periyotlarla aynı kriterler çerçevesinde oda değişikliklerinin yapıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca tüm odaların fiziksel olarak aynı şekilde dizayn edildiği ve hâlihazırda başvuranın odasının bulunduğu katın gün içerisinde yeterli miktarda güneş ışığı alabildiği, odası yeterli miktarda güneş ışığı almayan mahpusların havalandırmaya çıkışlarının ve spor faaliyetlerinin öğle saatlerine denk getirildiği, keza başvuranın kas ve deri hastalığı yaşadığına ilişkin bir hekim raporunun da bulunmadığı belirtilmiştir.

24. Yukarıda anılan mevzuat hükümleri ile muhatap Kurumun cevabi yazısı birlikte değerlendirildiğinde; mahpusların oda değişikliği kararlarının mevzuat hükümleri çerçevesinde alındığı, belli periyotlarla oda değişikliği kararının alınmasının yanında odası yeterli miktarda güneş ışığı almayan mahpuslar için telafi yoluna gidilerek havalandırmaya çıkışlarının ve spor faaliyetlerinin öğle saatlerinde yapılmasının planlandığı, dolayısıyla muhatap Kurumun iş ve işlemlerini mevzuat hükümleri dâhilinde gerçekleştirdiği ve söz konusu uygulamada keyfiyet bulunmadığı anlaşılmıştır. Öte yandan, başvuranın odasının yeterince güneş ışığı almadığı için kas ve deri hastalığı yaşadığı iddiasına ilişkin bilgi, belge veya somut delil sunulmamıştır. Sonuç olarak; mezkûr iddia kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

11/6/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

